Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej

ANALIZA GOSPODARCZA DOLNEGO ŚLĄSKA

DIAGNOZA NR 7.
UWARUNKOWANIA SŁUŻĄCE WSPIERANIU MIĘDZYNARODOWEJ WSPÓŁPRACY GOSPODARCZEJ

Fundusze Europejskie Program Regionalny
Rzeczpospolita Polska
DOLNY ŚLĄSK
Unia Europejska Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

„Analiza Gospodarcza Dolnego Śląska realizowana w ramach projektu Promocja Dolnego Śląska w kraju i za granicą w obliczu zmian w gospodarce światowej na podstawie umowy o dofinansowanie nr RPDS.01.04.01-02-0002/20-00 z dnia 25.11.2020 r. w ramach RPO WD 2014-2020.

Spis treści:

7.1. Wsparcie międzynarodowej współpracy gospodarczej na poziomie krajowym 3
7.2. Wsparcie międzynarodowej współpracy gospodarczej na poziomie regionalnym 4
7.3. Instrumenty wsparcia inwestorów zagranicznych 7
7.3.1. Centrum Obsługi Inwestora 7
7.3.2. Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów (COIE) 7
7.3.3. Specjalne Strefy Ekonomiczne i Polska Strefa Inwestycji 8
7.3.4. Klastry 15
7.3.5. Parki naukowe, przemysłowe i technologiczne 19
7.3.6. Uczelnie wyższe 20

7.1. Wsparcie międzynarodowej współpracy gospodarczej na poziomie krajowym

Aktywność Polski na rynku międzynarodowym realizowana w trzech głównych obszarach:

- **Udziału w tworzeniu wspólnej polityki handlowej Unii Europejskiej uwzględniającej interesy Polski oraz wzmacniającej pozycję kraju w UE oraz w międzynarodowym podziale pracy.** Podejmowane działania w tym zakresie mają na celu pomoc polskim przedsiębiorcom w dostępie do rynków innych państw pozaunijnych, jak również rynków członkowskich UE oraz zapewnienie większej dostępności surowców nieenergetycznych w krajach trzecich.
- **Intensyfikacji kontaktów gospodarczych z krajami wschodnimi i pozaeuropejskimi.** W tym obszarze szczególnie istotne jest zawieranie bilateralnych umów o współpracy gospodarczej i wzajemnej ochronie inwestycji, które są szczególnie ważne dla inwestorów. Potwierdzają one gotowość wzajemnej wymiany informacji, rozwoju struktur informacyjno-promocyjnych, a także tworzą podstawy do funkcjonowania międzyrządowych organów do spraw współpracy gospodarczej.
- **Aktywnej współpracy gospodarczej w ramach organizacji międzynarodowych** realizowanej poprzez:
  - → udział w pracach Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD),
  - → udział w pracach Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju Przemysłowego (UNIDO),
  - → udział w wypracowaniu stanowiska Komisji Europejskiej do negocjacji WTO w ramach Rundy Doha (DDA WTO),
  - → wspieranie udziału polskich przedsiębiorców w przetargach organizowanych przez NATO.

Członkostwo Polski w międzynarodowych organizacjach gospodarczych. Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Rozwoju uczestniczy w regularnej współpracy Polski z międzynarodowymi organizacjami o profilu gospodarczym i pomocowym, których celem jest wspieranie rozwoju gospodarczego, przemysłowego, handlu i inwestycji państw członkowskich oraz państw rozwijających się, takimi jak:

- → OECD − Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju *(ang. Organization for Economic Cooperation and Development)* międzyrządowa organizacją o profilu ekonomicznym, zrzeszająca 37 wysoko rozwiniętych gospodarczo państw świata o ustroju demokratycznym,
- → UNIDO − Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju Przemysłowego *(ang. United Nations Industrial Development Organization)* wyspecjalizowana agencją ONZ, mająca na celu wspieranie zrównoważonego rozwoju przemysłowego na rzecz ograniczenia ubóstwa w państwach rozwijających się,
- → 8 międzynarodowych organizacji surowcowych, zajmujących się następującymi surowcami naturalnymi: bawełna, cynk i ołów, drewno tropikalne, kakao, kauczuk, kawa, miedź i nikiel, których wspólnym zadaniem jest tworzenie forum dialogu pomiędzy państwami produkującymi i konsumującymi te surowce oraz działania na rzecz dalszego zrównoważonego rozwoju światowych rynków surowcowych i ich większej przejrzystości.

Departament Spraw Europejskich Ministerstwa Rozwoju zajmuje się natomiast koordynacją uczestnictwa Polski w pracach organizacji:

- → UNIDROIT − Międzynarodowy Instytut Unifikacji Prawa Prywatnego *(ang. The International Institute for the Unification of Private Law, UNIDROIT)* międzynarodowa

organizacja rządowa, której celem jest dążenie do unifikacji prawa prywatnego, ze szczególnym uwzględnieniem ujednolicenia zwyczajów w handlu międzynarodowym,

→ UNCITRAL – Komisja Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowego Prawa Handlowego *(ang. United Nation Commission on International Trade Law)* komisji ONZ do spraw międzynarodowego prawa handlowego.[1]

Wsparcie eksportu. Promowanie rodzimych produktów markowych oraz wzmacnianie wizerunku kraju i polskiej gospodarki na świecie służy m.in. realizacja 12 branżowych programów promocji wpisujących się w założenia Krajowych Inteligentnych Specjalizacji. Realizowane są również duże przedsięwzięcia promocyjne na kluczowych imprezach targowych na świecie. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości równolegle realizuje projekt „Go to Brand", Poddziałanie 3.3.3 Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020, dający przedsiębiorcom możliwość otrzymania wsparcia finansowego na udział w działaniach określonych w programach promocji. Promocja polskich przedsiębiorstw na rynku światowym wspierana jest także ze środków krajowych m.in. poprzez refundację części wydatków poniesionych na realizacje poniższych działań promocyjnych:

→ branżowe projekty promocyjne,
→ przedsięwzięcia promocyjne,
→ wydawnictwa i materiały promocyjne,
→ certyfikaty wyrobów eksportowych.

Dotacja udzielana jest przedsiębiorcy w formule pomocy publicznej de minimis[2].

7.2. Wsparcie międzynarodowej współpracy gospodarczej na poziomie regionalnym

Samorząd Województwa Dolnośląskiego w **Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030** (SRWD 2030)[3] jako pierwszy cel strategiczny wskazuje: Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu. W jego ramach określono cel operacyjny: (1.2) Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki, m.in. poprzez realizację takich przedsięwzięć strategicznych jak: (1.2.3) Wsparcie internacjonalizacji przedsiębiorstw. **Dolnośląska Strategia Innowacji 2030** (DSI), dokument wykonawczy uszczegóławiający Strategię Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 w zakresie rozwoju innowacyjnego regionu i wyznaczający kierunki wsparcia innowacyjności w nowej perspektywie funduszy europejskich 2021-2027, wskazuje następujące Inteligentne Specjalizacje Dolnego Śląska: (1) Chemia i medycyna, (2) Auto-Moto-Aero-Space, (3) Surowce naturalne i wtórne, (4) Maszyny i urządzenia, (5) „Zielony ład" (specjalizacja horyzontalna), (6) „Przemysł 4.0" (specjalizacja horyzontalna), (7) „Życie wspomagane technologią" (specjalizacja horyzontalna). Cele strategiczne DSI to:

1. Zwiększanie roli innowacji w regionalnej gospodarce.

[1] https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologia/wspolpraca-miedzynarodowa
[2] https://www.trade.gov.pl/pl/niezbednik-eksportera/finansowanie-eksportu/De-Minimis/209773,realizacja-branzowych-projektow-promocyjnych-dotyczacych-eksportu.html
[3] Przyjęta uchwałą nr L/1790/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 września 2018 r.

2. Wzmocnienie współpracy pomiędzy podmiotami Dolnośląskiego Systemu Innowacji.
3. Umiędzynarodowienie Dolnośląskiego Systemu Innowacji.
4. Wzmacnianie umiejętności i postaw proinnowacyjnych (cel horyzontalny).

W ramach celu strategicznego 3 przewiduje następujące cele operacyjne:

3.1. Wsparcie internacjonalizacji innowacyjnych przedsiębiorstw i marek produktów regionalnych.
3.2. Stworzenie spójnego systemu zachęt dla współpracy badawczo-rozwojowej o zasięgu międzynarodowym.
3.3. Zwiększanie aktywności jednostek regionalnych w sieciach współpracy i międzynarodowych platformach tematycznych.

Organizacje międzynarodowe. Województwo Dolnośląskie jest członkiem i jest zaangażowane w działalność następujących międzynarodowych inicjatyw, stowarzyszeń społeczności regionalnych i tematycznych sieci współpracy:

→ Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej NOVUM z o.o.,
→ Europejska Sieć Współpracy Regionów w zakresie Badań i Innowacji (ERRIN),
→ Sieć Europejskich Regionów dla Młodzieży (ERY),
→ Europejska Sieć Regionalnego Dziedzictwa Kulinarnego (ARGE),
→ Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy - EUWT z o.o.,
→ Europejska Sieć Regionów i Obszarów Metropolitalnych METREX,
→ Europejska Sieć Służb Społecznych (ESN),
→ Stowarzyszenie Studiów Regionalnych (RSA),
→ Stowarzyszenie Agencji Demokracji Lokalnej (ALDA),
→ CLIMATE-KIC – Wspólnota Innowacji i Wiedzy ds. Zmian Klimatu,
→ Partnerstwo Odra – nieformalna inicjatywa województw i landów leżących przy granicy polsko – niemieckiej.

Do **regionów partnerskich** Województwa Dolnośląskiego należą:

→ Wolne Państwo Saksonia (Niemcy),
→ Kraj Związkowy Dolna Saksonia (Niemcy),
→ Kraj Związkowy Brandenburgia (Niemcy),
→ Kraj Liberecki (Czechy),
→ Kraj Kralovohradecki (Czechy),
→ Kraj Ołomuniecki (Czechy),
→ Kraj Pardubicki (Czechy),
→ Kraj Środkowoczeski (Czechy),
→ Obwód Leningradzki (Rosja),
→ Obwód Dniepropietrowski (Ukraina),
→ Obwód Kirowogradzki (Ukraina),
→ Region Emilia Romania (Włochy),
→ Region Vastmanland (Szwecja),
→ Autonomiczna Republika Adżarii (Gruzja),
→ Prowincja Anhui (Chiny),
→ Republika Serbska (Bośnia i Hercegowina).

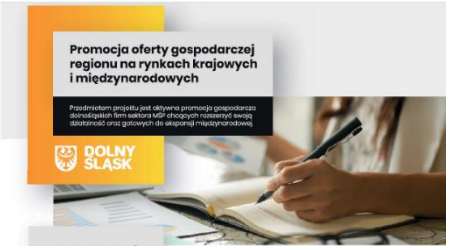

Promocja oferty gospodarczej regionu na rynkach krajowych i międzynarodowych[4]**.** Projekt dofinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020. Projekt opiera się na organizacji wizyt i misji gospodarczych o charakterze informacyjno-promocyjnym. Okres realizacji projektu to: 01.01.2020 - 31.03.2022. Jest on kontynuacją zrealizowanego w latach 2017-2018 projektu pn. „Promocja gospodarcza województwa dolnośląskiego na rynkach krajowych i międzynarodowych", w ramach którego dolnoślązcy przedsiębiorcy zaprezentowali się na trzech wydarzeniach targowych: Hannover Messe, IFA (Niemcy) i CIFIT (Chiny). Cel główny projektu to: wzrost poziomu handlu zagranicznego dolnośląskiego sektora MŚP z branż: kosmicznej, spożywczej oraz farmaceutyczno-kosmetycznej. Są to branże, które wpisują się w obszary Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji, a więc takie, które zostały zidentyfikowane w ramach Regionalnej Strategii Innowacji jako obszary o wysokim potencjale innowacyjnym. Cele szczegółowe projektu to:

→ krajowa i międzynarodowa promocja gospodarcza regionu, która umożliwi pozyskanie inwestorów,
→ wsparcie procesu inwestycyjnego w regionie,
→ promocja dolnośląskich producentów za granicą oraz ich internacjonalizacja.

Działania kierowane do przedsiębiorców obejmują m.in.:

→ udział w imprezach targowych o charakterze międzynarodowym,
→ udział w misji gospodarczej,
→ spotkania informacyjne dla przedsiębiorców.

W przypadku dwóch pierwszych działań Województwo Dolnośląskie pokrywa koszty związane z transportem, noclegiem, wyżywieniem oraz zakupem kart wstępu, a także wspiera merytorycznie przedsiębiorców zainteresowanych spotkaniami B2B. Planowane działania obejmują udział w następujących imprezach targowych i misjach:

- branża kosmiczna:
  - Targi Space Tech Expo w Bremie (listopad 2021) – udział 10 dolnośląskich przedsiębiorców,
  - Misja gospodarcza do Oslo (I kwartał 2022) – udział 10 dolnośląskich przedsiębiorców,
- branża spożywcza:
  - Targi Polagra Food w Poznaniu (październik 2021) – udział 12 dolnośląskich przedsiębiorców,
- branża farmaceutyczno-kosmetyczna:
  - Targi Cosmetic business w Monachium (październik 2021) – udział 12 dolnośląskich przedsiębiorców.

Dolnośląski Pakiet Gospodarczy. Samorząd Województwa Dolnośląskiego przygotował system pomocy dedykowany mikro, małym i średnim przedsiębiorcom na Dolnym Śląsku, mający na celu złagodzenie ekonomicznych i gospodarczych skutków epidemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2. Pomoc oparta jest na bezpośrednim i pośrednim wsparciu finansowym oraz koordynacji działań pomocowych i zapewnieniu wsparcia doradczego. Wartość różnorodnych działań w zakresie tego Pakietu wynosi miliard złotych, a środki pochodzą przede wszystkim z funduszy europejskich[5].

[4] http://gospodarka.dolnyslask.pl/zalozenia/
[5] https://dolnoslaskipakiet.pl/

7.3. Instrumenty wsparcia inwestorów zagranicznych

7.3.1. Centrum Obsługi Inwestora

Centrum Obsługi Inwestora (COI) stanowi jednostkę informacyjną działającą w ramach ogólnopolskiej sieci regionalnych Centrów Obsługi Inwestora – partnerów Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu (PAIH), która odgrywa kluczową rolę we wspieraniu inwestorów zagranicznych. COI powstały w ścisłej współpracy z marszałkami województw statutowo odpowiedzialnymi za promocję województwa. W przypadku Dolnego Śląska COI jest prowadzone przez certyfikowanego partnera PAIH – Dolnośląską Agencję Współpracy Gospodarczej sp. z o.o. (DAWG). Agencja jest spółką ze 100% udziałem Samorządu Województwa, działającą na rzecz i w imieniu Samorządu. Stanowi miejsce pierwszego kontaktu z podmiotami zagranicznymi zainteresowanymi inwestowaniem w województwie dolnośląskim.

Głównym celem działania COI jest zapewnienie kompleksowej obsługi inwestorów na poziomie województwa i dostarczenie zainteresowanym inwestorom zagranicznym informacji o regionie. Centrum współpracuje z PAIH przy obsłudze projektów inwestycyjnych oraz prowadzi obsługę inwestorów zgłaszających się do niego bezpośrednio. Dodatkowo COI jest inicjatorem kontaktów pomiędzy przedsiębiorcami i podmiotami wspierającymi rozwój w regionie, promuje za granicą oferty inwestycyjne poszczególnych gmin, współpracuje z zagranicą przygotowując i obsługując misje gospodarcze, zewnętrzne i wewnętrzne.

7.3.2. Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów (COIE)

COI na Dolnym Śląsku ewoluowało stając się centrum obsługi inwestora zagranicznego i eksportera rozszerzając spektrum działania na rodzime firmy eksportowe lub chcące prowadzić działalność związaną z bezpośrednimi inwestycjami zagranicznymi. Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów jest jednostką, w której świadczone są usługi i pomoc dla inwestorów zagranicznych, reprezentujących obszar bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) i rodzimych przedsiębiorstw zainteresowanych eksportem.

Głównym celem działania COI i COIE jest zapewnienie całościowej obsługi inwestorów na poziomie województwa i dostarczenie zainteresowanym inwestorom zagranicznym informacji o regionie. Jednostki te zapewniają wsparcie merytoryczne, dysponują dobrymi kontaktami z wrocławskim środowiskiem naukowym, instytucjami otoczenia biznesu, agencjami rozwoju regionalnego oraz specjalnymi strefami ekonomicznymi. Bezpłatnie świadczą przedsiębiorcom usługi informacyjne w rożnych formach. DAWG w ramach Działu Obsługi Inwestora i Eksportera (DOIiE) realizuje zadania przypisane COI i COIE, oferując wsparcie procesu inwestycyjnego oraz opiekę poinwestycyjną. Całość systemu opiera się na zasadzie One-Stop-Shop.

Do głównych zadań COI i COIE należy zaliczyć:

→ zwiększenie poziomu inwestycji zagranicznych w Polsce, poprzez ułatwienie potencjalnym inwestorom zagranicznym dostępu do informacji o warunkach podejmowania działalności gospodarczej w Polsce i instrumentach wsparcia rozwoju przedsiębiorczości, w tym zachętach inwestycyjnych (Polska Strefa Inwestycji, granty rządowe, SSE, parki przemysłowe i technologiczne, Centra Badawczo-Rozwojowe),

→ wzrost poziomu umiędzynarodowienia polskich firm poprzez ułatwienie przedsiębiorcom, a także organizacjom zrzeszającym przedsiębiorców, dostępu do kompleksowych, wysokiej jakości i nieodpłatnych usług informacyjnych w zakresie niezbędnym do planowania, organizowania i realizacji eksportu lub inwestycji poza granicami Polski.

Eksporterzy mogą pozyskać również pomoc związaną z:
→ komponentem teleadresowym z bazy kompass,
→ dostępem do biblioteki informacji,
→ przygotowaniem obsługi misji gospodarczych,
→ organizacją szkoleń,
→ kojarzeniem partnerów,
→ sprawdzaniem kontrahentów,
→ analizą rynku docelowego pod kątem produktu/usługi,
→ opracowaniem strategii rozwoju eksportu,
→ doradztwem eksportowym,
→ udziałem w targach,
→ marketingiem na rynkach zagranicznych,
→ przygotowaniem wniosków o dofinansowanie.

Eksporterzy planując rozwój swojej działalności mają do dyspozycji usługi **pro-eksport** polegające między innymi na udostępnianiu:
→ informacji o instrumentach wspierających rozwój przedsiębiorczości,
→ informacji o podmiotach gospodarczych w regionie poszukujących partnera biznesowego,
→ listy potencjalnych poddostawców,
→ informacji o zasadach prowadzenia działalności gospodarczej w województwie.

Inwestorzy zagraniczni zainteresowani prowadzeniem działalności gospodarczej w województwie mogą otrzymać wsparcie **pro-biz**, za pośrednictwem COIE, przekazywane są informacje m.in. o:
→ potencjale gospodarczym regionu i jego bieżącej sytuacji gospodarczej – aktualne raporty,
→ zachętach inwestycyjnych na poziomie regionu i kraju,
→ dostępnych powierzchniach magazynowych, biurowych,
→ dostępnych lokalizacjach inwestycyjnych.

Działania DOIiE skupiają się wokół wielu segmentów **opieki poinwesycyjnej**:
→ wsparcie przy rekrutacji pracowników i szkoleniach,
→ identyfikacja lokalnych dostawców,
→ współpraca i wsparcie przy staraniach o rozszerzenie terenów inwestycyjnych,
→ pomoc w wyszukaniu terenów pod ekspansję,
→ promocja eksportu.

7.3.3. Specjalne Strefy Ekonomiczne i Polska Strefa Inwestycji

Specjalna Strefa Ekonomiczna (SSE) to wyodrębniona administracyjnie część terytorium Polski, przeznaczona do prowadzenia działalności gospodarczej na preferencyjnych warunkach. Przedsiębiorca w SSE podlega ulgowemu traktowaniu podatkowemu, może rozpocząć działalność na

specjalnie przygotowanym, uzbrojonym terenie. Przedsiębiorcy mogą ubiegać się również o tzw. „rozszerzenie SSE", pozwalające na ustanowienie terenów SEE np. na obszarze funkcjonującego już przedsiębiorstwa. Kluczową zachętą w formie pomocy publicznej dla inwestorów lokujących swoje projekty w SSE jest zwolnienie z podatku dochodowego. Infrastruktura obszarów należących do SSE jest dobrze rozwinięta, co powoduje, że są one bardzo atrakcyjne zarówno dla polskich, jak i zagranicznych inwestorów.

W Polsce funkcjonuje 14 specjalnych stref ekonomicznych, tj.: kamiennogórska, katowicka, kostrzyńsko-słubicka, krakowska, legnicka, łódzka, mielecka, pomorska, słupska, starachowicka, suwalska, tarnobrzeska, wałbrzyska oraz warmińsko-mazurska. Zgodnie ze stanem na 31 grudnia 2019 roku, łączny obszar specjalnych stref ekonomicznych w Polsce obejmował 22 949,5 ha, zlokalizowany w 186 miastach i 311 gminach, a średni stopień jego zagospodarowania wyniósł około 65%. Przedsiębiorcy posiadali 2 392 ważne zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie stref. Skumulowana wartość zainwestowanego kapitału wyniosła blisko 132 mld zł. Inwestorzy zatrudniali łącznie ponad 388 tys. pracowników. Zainwestowany w strefach kapitał w ponad 62% pochodził z pięciu krajów, tj.: Polski, Niemiec, Holandii, Luksemburga i USA. Największy udział w skumulowanej wartości inwestycji miały firmy z branży motoryzacyjnej (blisko 25,6%). Kolejne miejsca zajęli producenci wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (prawie 9,7%) oraz wyrobów metalowych (ok. 7,5%). Na mocy obowiązujących obecnie przepisów Specjalne Strefy Ekonomiczne będą funkcjonować do 31 grudnia 2026 roku.[6]

Specjalne Strefy Ekonomiczne na Dolnym Śląsku zostały stworzone w celu:

- → przyspieszania rozwoju gospodarczego Dolnego Śląska,
- → rozwoju i wykorzystania nowych rozwiązań technicznych i technologicznych w gospodarce narodowej,
- → zwiększenia konkurencyjności produktów i usług,
- → zagospodarowania majątku poprzemysłowego i infrastruktury,
- → tworzenia nowych miejsc pracy.

Na terenie województwa dolnośląskiego funkcjonują cztery Specjalne Strefy Ekonomiczne:

- → Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST – PARK" (WSSE) (www.invest-park.com.pl),
- → Kamiennogórska SSE Małej Przedsiębiorczości (KSSE) (www.ssemp.pl),
- → Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna (LSSE) (www. lsse.eu).
- → Tarnobrzeska Specjalna Strefa Ekonomiczna (TSSE) (www.tsse.pl), której zarząd jest zlokalizowany poza terenem województwa dolnośląskiego.

Dolny Śląsk jest liderem pod względem Specjalnych Stref Ekonomicznych utworzonych na jego obszarze. Przedsiębiorstwa zlokalizowane w strefach mają zapewnione ulgi, zwolnienia podatkowe oraz oferują atrakcyjne, uzbrojone tereny. Zarząd strefy wydaje zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej w SSE oraz pomaga w procesie inwestycyjnym, poprzez np. ułatwianie kontaktów z władzami lokalnymi czy administracją centralną w kwestii między innymi zakupu ziemi pod inwestycje.

[6] Opracowanie na podstawie: Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych. Stan na 31 grudnia 2019 r., Ministerstwo Rozwoju, Druk nr 397, Warszawa, 29 maja 2020 r.

Tabela 1. Lokalizacja i obszar specjalnych stref ekonomicznych prowadzących działalność na Dolnym Śląsku [2019].

Lp.	Strefa województwo	Obszar strefy (w ha)		Lokalizacja strefy (stan na 31.12.2019 r.)
		Stan na 31.12.2018 r.	Stan na 31.12.2019 r.	
1.	**Kamiennogórska** dolnośląskie, wielkopolskie	540,8285	540,8285	miasta: Jawor, Jelenia Góra, Kamienna Góra, Kowary, Lubań, Ostrów Wielkopolski, Piechowice, Zgorzelec gminy: Bolków, Gryfów Śląski, Janowice Wielkie, Kamienna Góra, Lubań, Lubawka, Lwówek Śląski, Mirsk, Nowogrodziec, Prusice, Żmigród
2.	**Legnicka** dolnośląskie, lubuskie	1 361,3405	1 361,3405	miasta: Chojnów, Głogów, Legnica, Lubin, Zgorzelec, Złotoryja gminy: Chojnów, Gromadka, Iłowa, Kostomłoty, Legnickie Pole, Miękinia, Miłkowice, Polkowice, Prochowice, Przemków, Radwanice, Środa Śląska
3.	**Tarnobrzeska** dolnośląskie, lubelskie, podkarpackie, podlaskie, mazowieckie, świętokrzyskie	1 877,9531	1 877,9531	miasta: Gostynin, Jasło, Kraśnik, Łuków, Pionki, Przemyśl, Radom, Siedlce, Stalowa Wola, Tarnobrzeg, Tomaszów Lubelski, Włodawa gminy: Baranów Sandomierski, Białobrzegi, Gorzyce, Horodło, Janów Lubelski, Jedlicze, Kobierzyce, Łapy, Łuków, Mińsk Mazowiecki, Nisko, Nowa Dęba, Nowe Miasto nad Pilicą, Opatów, Orły, Ożarów Mazowiecki, Pilawa, Połaniec, Poniatowa, Przasnysz, Rudnik nad Sanem, Ryki, Rymanów, Siedlce, Staszów, Tomaszów Lubelski, Tuczępy, Węgrów, Wierzbica, Wyszków
4.	**Wałbrzyska** dolnośląskie, lubuskie, opolskie, wielkopolskie	3 774,5461	3 774,5461	miasta: Bielawa, Bolesławiec, Dzierżoniów, Grodków, Jawor, Kalisz, Kłodzko, Kudowa-Zdrój, Leszno, Nowa Ruda, Oleśnica, Oława, Opole, Świdnica, Świebodzice, Wałbrzych, Wrocław gminy: Bolków, Brzeg, Brzeg Dolny, Bystrzyca Kłodzka, Dąbrowa, Długołęka, Dobromierz, Dobroszyce, Góra, Jarocin, Jelcz-Laskowice, Kąty Wrocławskie, Kluczbork, Kłodzko, Kobierzyce, Kościan, Krotoszyn, Książ Wielkopolski, Lewin Brzeski, Łubowo, Męcinka, Namysłów, Niemodlin, Nowa Ruda, Nysa, Oława, Otmuchów, Pleszew, Praszka, Prudnik, Rawicz, Skarbimierz, Stoszowice, Strzegom, Strzelin, Syców, Szprotawa, Śrem, Świdnica, Świebodzin, Twardogóra, Wądroże Wielkie, Wiązów, Wołów, Września, Ząbkowice Śląskie, Żarów

Źródło: Opracowanie na podstawie: Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych. Stan na 31 grudnia 2019 r., Ministerstwo Rozwoju, Druk nr 397, Warszawa, 29 maja 2020 r.

Tabela 2. Specjalne Strefy Ekonomiczne na Dolnym Śląsku zgodnie z Ustawą z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych [stan na 31.12.2015, 2020].

Nazwa	Jednostka	Kamiennogórska	Legnicka	Tarnobrzeska	Wałbrzyska
Powierzchnia strefy ogółem	[ha]	540,83	1 361,00	1 868,20	3 774,55
Powierzchnia strefy w województwie dolnośląskim	[ha]	534,98	1 334,00	410,68	2 286,54
Liczba podstref w województwie dolnośląskim	[szt.]	16	17	1	32
INWESTYCJE					
Wielkość inwestycji ogółem do 31 grudnia 2015 r.	[mln zł]	2 164,90	7 597,00	3 909,34	7 328,85
Wielkość inwestycji ogółem do 31 grudnia 2020 r.	[mln zł]	3 006,84	7 136,00	3 982,81	5 901,08
ZEZWOLENIA					
Liczba ważnych zezwoleń na dzień 31 grudnia 2015 r.	[szt.]	59	84	16	180
Liczba ważnych zezwoleń na dzień 31 grudnia 2020 r.	[szt.]	57	88	26	82
MIEJSCA PRACY					
Liczba miejsc pracy w strefie na dzień 31 grudnia 2015 r.	[deklarowanych msc]	6 709	12 607	7 142	14 259
Liczba miejsc pracy w strefie na dzień 31 grudnia 2020 r.	[deklarowanych msc]	7 602	16 099	2 892	2 331
INWESTORZY					

Nazwa	Jednostka	Kamiennogórska	Legnicka	Tarnobrzeska	Wałbrzyska
Liczba przedsiębiorców w strefie na dzień 31 grudnia 2015 r.	[szt.]	42	51	14	178
Liczba przedsiębiorców w strefie na dzień 31 grudnia 2020 r.	[szt.]	40	56	24	78

Źródło: opracowanie własne IRT na podstawie danych z SSE.

Polska Strefa Inwestycji (PSI) to wprowadzony w 2018 roku instrument wsparcia nowych inwestycji realizowanych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Głównym założeniem PSI jest rozszerzenie na całe terytorium Polski ulg podatkowych dostępnych dotąd wyłącznie na terenach specjalnych stref ekonomicznych. Najważniejsze zmiany[7]:

→ Zachęty podatkowe dostępne w całej Polsce, na terenach, na których można prowadzić działalność gospodarczą. Firmy nie muszą przenosić się do Stref i inwestować z dala od dotychczasowego obszaru działania. Zlikwidowana została długotrwała i obciążająca przedsiębiorcę procedura zmiany granic SSE.

→ Warunki uzyskania zwolnienia z podatku zależą od wielkości firmy oraz od stopy bezrobocia w danym powiecie.

→ Wymagane nakłady inwestycyjne dostosowane do możliwości firm, w zależności czy są to mikro, małe czy średnie przedsiębiorstwa. Uwzględniana jest także sytuacja gospodarczo-społeczna na danym terenie, w tym zasada, że im wyższe bezrobocie w powiecie, tym niższe wymagane nakłady inwestycyjne.

→ Premiowane są inwestycje w miastach średnich, tracących funkcje gospodarcze i społeczne. Na preferencje mogą liczyć również pozostałe regiony, w których występuje wysokie bezrobocie.

→ Premiowane są przede wszystkim przedsięwzięcia, które mają wpływ na konkurencyjność i innowacyjność regionalnych gospodarek, a w konsekwencji na rozwój gospodarczy Polski.

→ Decyzja dotycząca preferencji wydawana jest na czas określony – standardowo od 10 do 15 lat. Jednak im wyższa jest pomoc publiczna w regionie dozwolona przez Unię Europejską, tym dłuższy możliwy okres zwolnienia. Nowa ustawa nie wprowadziła zmian nabytych praw dla inwestycji, które działają już w SSE.

→ Spółki zarządzające Strefami odgrywają nową rolę w przyciąganiu inwestycji. Są głównym punktem kontaktu w regionie do obsługi inwestora, a także regionalnym koordynatorem udzielania pomocy publicznej w obszarze instrumentu zwolnień podatkowych i dotacji rządowych.

Co może zyskać firma?

→ ulgę podatkową dla prowadzonej inwestycji,

→ możliwość rozwoju przedsiębiorstwa w jego obecnej lokalizacji,

→ dopasowanie strategii firmy do wspieranych działań,

→ dodatkową promocję, jeśli projekty są innowacyjne,

→ możliwość kształtowania lokalnej polityki gospodarczej.

Przedsiębiorca, który planuje nową inwestycję, może obecnie uzyskać pomoc publiczną z kilku źródeł. Są to:

→ granty rządowe,

→ dofinansowanie z programów unijnych,

→ zwolnienie z podatku od nieruchomości,

→ zwolnienie z podatku dochodowego (w dowolnej, wybranej przez przedsiębiorcę lokalizacji).

[7] https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologia/polska-strefa-inwestycji

Do realizacji programu PSI zostały wyznaczone spółki zarządzające specjalnymi strefami ekonomicznymi, których działalność i zadania rząd rozszerzył na obszar całego kraju.

Tereny **Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości** zlokalizowane są w południowo-zachodniej części Polski na terenie województwa dolnośląskiego i wielkopolskiego, w bliskiej odległości od granicy z Republiką Czeską i Republiką Federalną Niemiec. Tereny strefy charakteryzuje dobrze rozwinięta sieć dróg, bliskość autostrady A4 i A18, dróg ekspresowych S3 i S5 oraz wyposażenie są w niezbędną infrastrukturę techniczną[8]. Przedsiębiorca inwestujący na terenie Kamiennogórskiej SSE nabywa prawo do korzystania z pomocy publicznej w formie zwolnienia podatkowego. Ponadto strefa oferuje:

- → na terenie niektórych gmin zwolnienie z podatku od nieruchomości,
- → konkurencyjne ceny nieruchomości,
- → działki przygotowane pod inwestycje,
- → bezpłatną pomoc w załatwianiu formalności związanych z inwestycją,
- → dostęp do wykwalifikowanej siły roboczej,
- → wypracowane standardy obsługi inwestora krajowego i zagranicznego,
- → przychylność i pomoc administracji samorządowej i rządowej.

Na Dolnym Śląsku strefa obejmuje powierzchnię 534,98 ha w 16 podstrefach[9], z których 268,41 ha (50,2%) pozostawało niezagospodarowanych.[10] Na koniec 2020 roku na podstawie aktualnych zezwoleń na obszarze strefy działalność prowadziło 40 inwestorów, którzy zadeklarowali zatrudnienie 7 602 pracowników. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych na podstawie zezwoleń wyniosła 3 006,84 mln zł. Powierzchnia strefy objęta Polską Strefą Inwestycji obejmuje natomiast obszar 615,18 ha. Na podstawie decyzji o wsparciu w województwie dolnośląskim działalność prowadzi 19 przedsiębiorców, którzy zadeklarowali zatrudnienie ponad 1 321 osób, a wartość poniesionych nakładów inwestycyjnych wyniosła 309,1 mln zł.

Główni inwestorzy w Strefie na Dolnym Śląsku:

Inwestor	Kraj pochodzenia	Sektor
Bauer Print Wykroty Sp. z o.o. Sp. K.	Niemcy	poligraficzny
Joyson Safety Systems Poland Sp. z o.o.	Luksemburg	motoryzacyjny
Wepa Piechowice Sp. z o.o.	Niemcy	papierniczy
Polcolorit S.A.	USA	ceramiczny
Dr. Schumacher Sp. z o.o.	Niemcy	kosmetyczny
Dr. Schneider Automotive Polska Sp. z o.o.	Niemcy	motoryzacyjny
Toyota Boshoku Poland Sp. z o.o.	Belgia	motoryzacyjny
Weber-Hydraulika Sp. z o.o.	Niemcy	metalowy
Autocam Poland Sp. z o.o.	Holandia	motoryzacyjny
Novoferm Door Sp. z o.o.	Niemcy	metalowy

[8] sieci wodno-kanalizacyjne, energia elektryczna, sieć gazowa.
[9] Podstrefy: Kamienna Góra, Lubawka, Piechowice, Janowice Wielkie, Jelenia Góra, Nowogrodziec, Lubań, Jawor, Prusice, Żmigród, Gryfów Śląski, Zgorzelec, Bolków, Mirsk, Kowary, Lwówek Śląski.
[10] Powierzchnia objęta granicami SSE w myśl Ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych.

Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna dysponuje atrakcyjnymi terenami inwestycyjnymi w jednym z najdynamiczniej rozwijających się obszarów gospodarczych w Polsce. Lokowaniu inwestycji w strefie sprzyja dogodne położenie terenów inwestycyjnych w pobliżu granicy niemieckiej i czeskiej, gęsta sieć rozwijających się dróg i linii kolejowych, dogodne połączenie z zespołem portów Szczecin-Świnoujście, zapewniające powiązania z regionami ościennymi, zarówno polskimi jak i europejskimi oraz wykwalifikowana kadra pracownicza. Legnicka SSE oferuje nie tylko działki na inwestycje typu „greenfield", ale również możliwość skorzystania ze znaczących ulg podatkowych oraz kompleksową obsługę procesu inwestycyjnego. Inwestorom, którzy uzyskają zgodę na prowadzenie działalności gospodarczej w strefie przysługują udogodnienia w postaci zwolnienia z podatku dochodowego w związku z poniesionymi nakładami inwestycyjnymi lub 2-letnich kosztów pracy oraz dodatkowe formy pomocy publicznej oferowane przez instytucje rządowe i samorządowe. Na Dolnym Śląsku Legnicka SEE obejmuje powierzchnię 1418,00 ha (1 334,00 ha w 17 podstrefach[11,12]), z których 829,27 ha pozostawało wolnych. Działalność w strefie na podstawie ważnych zezwoleń w 2020 roku prowadziło 56 inwestorów, którzy w zezwoleniach zadeklarowali zatrudnienie 16 099 pracowników. Wysokość poniesionych w strefie nakładów inwestycyjnych do 31 grudnia 2020 roku wyniosła 7 136,00 mln zł.

Główni inwestorzy w Strefie na Dolnym Śląsku to:

Inwestor	Kraj pochodzenia	Sektor
Volkswagen Motor Polska Sp. Z o.o.	Niemcy	motoryzacyjny
Sitech Sp. Z o.o.	Niemcy	motoryzacyjny
BASF Polska Sp. z o.o.	Niemcy	motoryzacyjny
Sanden Manufacturing Poland Sp. z o.o.	Wielka Brytania	motoryzacyjny
Pittsburgh Glass Works (Poland) Sp. z o.o.	USA	motoryzacyjny
H&M Hennes & Mauritz Logistics 1	Szwecja	e-commerce

Tarnobrzeska Specjalna Strefa Ekonomiczna obejmuje tereny inwestycyjne w 6 województwach: podkarpackiego, świętokrzyskiego, mazowieckiego, lubelskiego, dolnośląskiego oraz podlaskiego. Wśród wszystkich SSE zlokalizowanych w naszym terenie TSSE jest jedyną, której zarząd jest zlokalizowany poza terenem województwa dolnośląskiego. Powierzchnia TSSE na Dolnym Śląsku obejmuje 760,46 ha zlokalizowanych w gminie Kobierzyce w ramach Polskiej Strefy Inwestycji (410,68 ha stanowi powierzchnia objęta granicami SSE w myśl Ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych), z których 424,02 ha (55,7%) pozostaje niezagospodarowanych. Na koniec grudnia 2020 roku działalność w strefie na podstawie zezwolenia prowadziło 24 inwestorów deklarujących w zezwoleniach zatrudnienie 2 892 pracowników oraz 1 na podstawie ważnej decyzji w ramach PSI. Wartość poniesionych nakładów inwestycyjnych na podstawie zezwoleń wyniosła 3 982,81 mln zł.

[11] Podstrefy: Chojnów, Głogów, Kostomłoty, Krzywa, Legnica, Legnickie Pole, Lubin, Miłkowice, Okmiany, Polkowice, Prochowice, Przemków, Radwanice, Zgorzelec, Złotoryja, Środa Śląska, Miękinia.
[12] Powierzchnia objęta granicami SSE w myśl Ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych.

Główni inwestorzy w Strefie na Dolnym Śląsku to:

Inwestor	Kraj pochodzenia	Sektor
LG Chem Wrocław Energy Sp. z o.o.	Korea	produkcja baterii do samochodów elektrycznych
LG Electronics Wrocław Sp. z o.o.	Korea	elektronika

Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST – PARK" obejmuje swoim zasięgiem tereny 174 gmin zlokalizowanych w 3 województwach południowo-zachodniej Polski (województwo dolnośląskie, opolskie i wielkopolskie). Jest jedną z najszybciej rozwijających się stref przemysłowych w Polsce i największą SSE w województwie dolnośląskim. Dzięki inwestycjom światowych gigantów jak Mercedes-Benz, Toyota czy Umicore, w regionie rozwija się nie tylko branża motoryzacyjna, ale również gałęzie pokrewne jak obróbka metali i tworzyw sztucznych, czy usługi logistyczne i magazynowe dla tego sektora. W 2019 roku eksperci z fDi Magazine wyróżnili Wałbrzyską SSE i w kategorii obsługi dużych podmiotów i w Europie uplasowała się na drugim miejscu. WSSE oferuje przedsiębiorcom atrakcyjnie zlokalizowane w sąsiedztwie Czech i Niemiec i dogodnie skomunikowane tereny inwestycyjne z pełną infrastrukturą techniczną i mediami oraz zapewnia preferencyjne warunki prowadzenia działalności, wsparcie na każdym etapie realizacji inwestycji. WSSE oferuje również usługi administracyjne oraz wsparcie księgowe i dostęp do sieci profesjonalnych dostawców i partnerów. WSSE na Dolnym Śląsku obejmuje powierzchnię 2 619,92 ha, w tym 2 286,54 ha w 32 podstrefach[13] w myśl Ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych, z których 1 011,59 ha pozostaje wolnych. Na koniec grudnia 2020 roku w Wałbrzyskiej SSE działalność prowadziło 78 inwestorów deklarujących zatrudnienie minimum 2 331 pracowników, a wartość poniesionych nakładów inwestycyjnych wyniosła 5 901,08 mln zł.

Główni inwestorzy w Strefie na Dolnym Śląsku:

Inwestor	Kraj pochodzenia	Sektor
Mercedes-Benz	Niemcy	motoryzacyjny
Toyota	Japonia	motoryzacyjny
Umicore	Belgia	motoryzacyjny
Mondelez	USA	spożywczy
Electrolux	Szwecja	AGD
3M	USA	tworzywa
Mando	Korea	motoryzacyjny
Colgate-Palmolive	Szwajcaria	kosmetyczny
Faurecia	Francja	motoryzacyjny

WSSE realizuje zadania PSI m.in. poprzez:

→ udzielanie decyzji o wsparciu, która uprawnia przedsiębiorcę do zwolnienia z podatku dochodowego w wysokości od 25 do 55% wartości kosztów kwalifikowanych nowej inwestycji

[13] Podstrefy: Bielawa, Bolesławiec, Bolków, Brzeg Dolny, Bystrzyca Kłodzka, Dobromierz, Dobroszyce, DSAG - S3 Jawor, Dzierżoniów, Góra, Jelcz-Laskowice, Kąty Wrocławskie, Kłodzko, Kobierzyce, Kudowa-Zdrój, Nowa Ruda, Oleśnica, Oława, Stoszowice, Strzegom, Strzelin, Syców, Świdnica, Świebodzice, Twardogóra, Wałbrzych, Wądroże Wielkie, Wiązów, Wołów, Wrocław, Ząbkowice Śląskie, Żarów.

(decyzja udzielana jest pod warunkiem spełnienia kryteriów ilościowych i jakościowych opisanych w dziale – warunki uzyskania zwolnienia z podatku dochodowego),

→ zapewnienie dostępu do bazy niezabudowanych nieruchomości przemysłowych położonych w południowo-zachodniej Polsce,

→ umożliwienie zakupu lub wynajmu hal produkcyjnych, magazynowych czy powierzchni biurowych,

→ udzielanie wsparcia w kwestiach prawnych i organizacyjnych oraz innych form pomocy dla przedsiębiorców realizujących nowe inwestycje,

→ umożliwienie dostępu do rozwiniętego rynku m.in. w sektorach: motoryzacyjnym, AGD, maszynowym, chemicznych, spożywczym.

Mapa 1. Oferty inwestycyjne Specjalnych Stref Ekonomicznych na Dolnym Śląsku [2021].

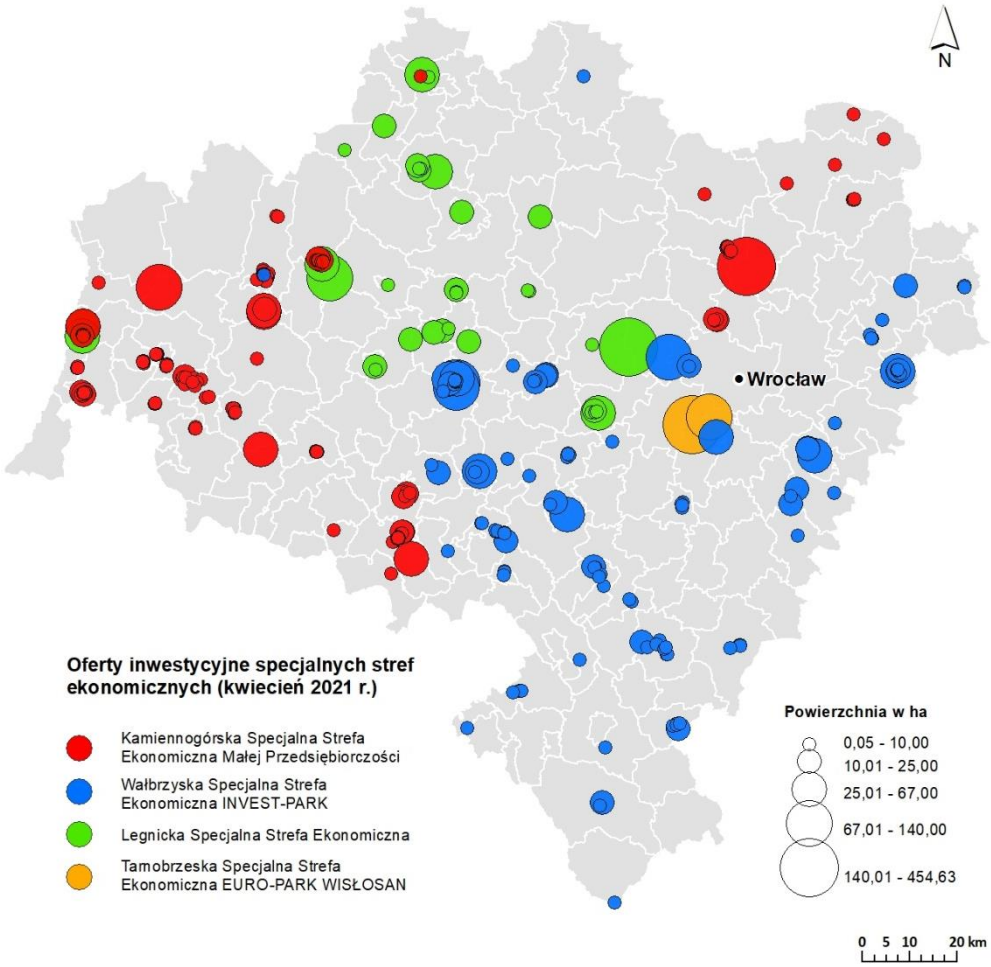

Źródło: Opracowanie IRT.

7.3.4. Klastry

Klaster to jeden z kluczowych elementów innowacyjnego ekosystemu gospodarczego. Tworzy geograficzne skupisko wyspecjalizowanych podmiotów połączonych intensywnymi interakcjami, działającymi w pokrewnych lub komplementarnych branżach, jednocześnie współdziałających i konkurujących ze sobą, w tym w szczególności: przedsiębiorstw, organizacji badawczych, instytucji otoczenia biznesu, podmiotów publicznych. Stanowi istotne narzędzie wzmacniania innowacyjności i konkurencyjności regionów.

Inwentaryzacja klastrów w województwie dolnośląskim, skoncentrowana została na ustaleniu stanu faktycznego liczebności i zakresu działalności funkcjonujących w regionie klastrów. Zidentyfikowano 12 istniejących klastrów aktywnie działających na terenie Dolnego Śląska, w tym jeden posiadający status **Krajowego Klastra Kluczowego** (KKK), czyli o istotnym znaczeniu dla gospodarki kraju i wysokiej konkurencyjności międzynarodowej[14]. W województwie dolnośląskim jest to Klaster Nutribiomed, działający przy Wrocławskim Parku Technologicznym. W planach pozyskanie statusu KKK ma Stowarzyszenie Klaster Innowacyjnych Technologii w Wytwarzaniu (Cinomatech).

Rozkład geograficzny klastrów odzwierciedla potencjał gospodarczy regionu, a największa ich liczba na Dolnym Śląsku zidentyfikowana została we Wrocławiu – 8. Może to sugerować, że w stolicy regionu występują najlepsze warunki do powstawania struktur tego typu. W województwie klastry reprezentują zarówno branże tradycyjne: przemysł surowcowy, medycyna, edukacja, motoryzacja, lotnictwo jak również nowoczesne gałęzie gospodarki: ICT, eko-energetykę, innowacyjne technologie produkcji. Najwięcej klastrów w regionie prowadzi działalność w sektorze energetyki. Potencjał powstawania klastrów w regionie jest w zasadzie nieograniczony – nie ma branży, w której powiązania kooperacyjne nie dawałaby wzajemnych korzyści.

Mapa 2. Branże reprezentowane przez klastry na Dolnym Śląsku [2021].

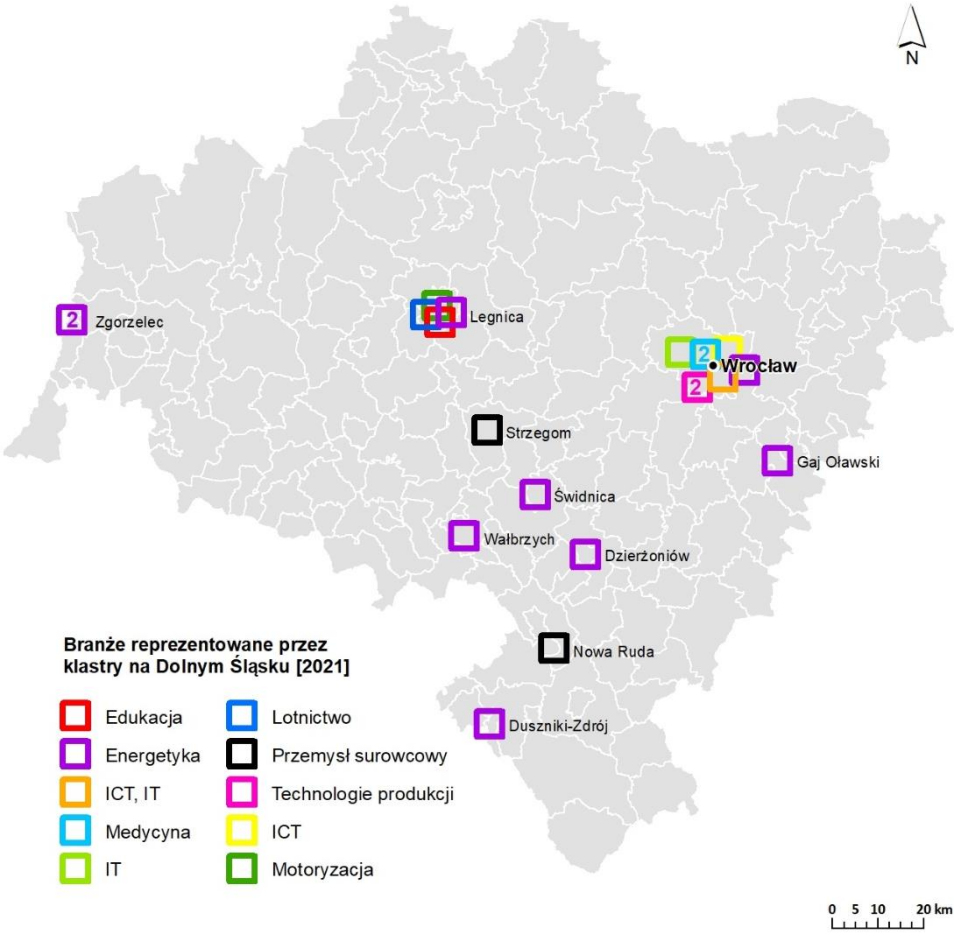

Źródło: Opracowanie IRT.

[14] Krajowe klastry kluczowe są identyfikowane na poziomie krajowym w oparciu o kryteria odnoszące się do sześciu obszarów: zasoby ludzkie i organizacyjne, zasoby infrastrukturalne i finansowe, potencjał gospodarczy klastra, tworzenie i transfer wiedzy, działania na rzecz polityk publicznych, orientacja na klienta [za] *Kierunki polityki klastrowej po 2020 roku* – dokument opracowany na bazie Raportu Podsumowującego Działanie Grupy Roboczej ds. Polityki Klastrowej oraz Wskazującego Kierunki Rozwoju Polityki Klastrowej w Polsce po 2020 roku przygotowanego na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Mariusza Citkowskiego, str. 4.

Tabela 3. Klastry wspierające inwestorów i przedsiębiorców na Dolnym Śląsku [2021].

Lp.	Nazwa klastra	Nazwa koordynatora	Strona internetowa	Specjalizacja	Nazwa gminy
1.	Ogólnopolski Klaster „E-zdrowie”	Data Techno Park Sp. z o.o.	www.dtpark.pl	Medycyna	Wrocław
2.	IT Corner	Stowarzyszenie IT Corner	itcorner.org.pl	IT	Wrocław
3.	Wspólnota Wiedzy i Innowacji w Zakresie Technik Informacyjnych i Komunikacyjnych (KLASTER ICT)	Politechnika Wrocławska	www.ict-cluster.wroc.pl	ICT	Wrocław
4.	Klaster Nutribiomed	Wrocławski Park Technologiczny S.A.	www.nutribiomed.pl	Technologie produkcji	Wrocław
5.	Dolnośląski Klaster Uzdrowiskowy	KGHM TFI S.A. /Województwo Dolnośląskie		Medycyna	Wrocław
6.	Dolnośląski Klaster Cyberbezpieczeństwa	Politechnika Wrocławska		ICT, IT	Wrocław
7.	Stowarzyszenie Klaster Innowacyjnych Technologii w Wytwarzaniu (Cinomatech)	Paweł Hofman	www.cinnomatech.pl	Technologie produkcji	Wrocław
8.	Klaster motoryzacyjny	Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna SA.	lsse.eu/opal_portfolio /dolnoslaski-klaster-motoryzacyjny/	Motoryzacja	Legnica
9.	Dolnośląski Klaster Edukacyjny	Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna SA.	lsse.eu/opal_portfolio /dolnoslaski-klaster-edukacyjny/	Edukacja	Legnica
10.	Dolnośląski Klaster Lotniczy	Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna SA.	lsse.eu/opal_portfolio /dolnoslaski-klaster-lotniczy/	Lotnictwo	Legnica
11.	Klaster "Wałbrzyskie Surowce"	Agencja Rozwoju Regionalnego "AGROREG" S.A	www.walbrzyskiesurowce.pl	Przemysł surowcowy	Nowa Ruda
12.	Klaster Kamieniarski	Fundacja "BAZALT"	www.klasterkamieniarski.pl	Przemysł surowcowy	Strzegom

Źródło: Opracowanie IRT.

Na terenie Dolnego Śląska funkcjonują certyfikowane **klastry energetyczne**, których uwaga koncentruje się na współpracy w zakresie transformacji energetycznej. Klaster energii[15] to cywilnoprawne porozumienie, w skład którego mogą wchodzić osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki naukowe, instytuty badawcze lub jednostki samorządu terytorialnego, dotyczące wytwarzania i równoważenia zapotrzebowania, dystrybucji lub obrotu energią z odnawialnych źródeł energii lub z innych źródeł lub paliw, w ramach sieci dystrybucyjnej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV, na obszarze działania tego klastra nieprzekraczającym granic jednego powiatu lub 5 gmin. Obszar działania klastra energii ustala się na podstawie miejsc przyłączenia wytwórców i odbiorców energii będących członkami tego klastra. Na Dolnym Śląsku aktywnie funkcjonuje 8 klastrów energetycznych.

Tabela 4. Klastry energii wspierające inwestorów i przedsiębiorców na Dolnym Śląsku [2021].

Lp.	Nazwa klastra	Nazwa koordynatora	Strona internetowa	Gmina
1.	Innowacyjny Klaster Generacji i Użytkowania Energii w Mega i Nano skali	Politechnika Wrocławska	www.klaster-energia.wroc.pl	Wrocław

[15] Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, art. 2 pkt 15 a.

Lp.	Nazwa klastra	Nazwa koordynatora	Strona internetowa	Gmina
2.	Legnicki Klaster Odnawialnych Źródeł Energii	Legnicka Energia Odnawialna	www.klasterlegnica.pl	Legnica
3.	Wałbrzyski Klaster Energetyczny	Control Process S.A	www.klasterenergetyczny.pl	Wałbrzych
4.	Dolnośląski Klaster Energii Odnawialnej	Stowarzyszenie Dolnośląski Klaster Energii Odnawialne	www.dkeo.pl	Świdnica
5.	Zgorzelecki Klaster Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii i Efektywności Energetycznej (ZKlaster)	Stowarzyszenie Rozwoju Innowacyjności Energetycznej w Zgorzelcu		Zgorzelec
6.	Południowo-Zachodni Klaster Energii	MegaSerwis sp. z o. o.	powiatzgorzelecki.pl/poludniowo-zachodni-klaster-energii/	Zgorzelec
7.	Autonomiczny Region Energetyczny Sudety ARES	IEN ENERGY sp. z o.o.		Duszniki Zdrój
8.	Dzierżoniowski Klaster Energii	TAURON Ekoenergia sp. z o.o.		Dzierżoniów
9.	Energetyczny Klaster Oławski EKO	Promet-Plast s.c	www.promet-plast.pl	Gaj Oławski

Źródło: Opracowanie IRT.

Zakres wsparcia klastrów w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (PO IR) zdeterminowany został rekomendacjami zawartymi w dokumencie Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii pn. Kierunki polityki klastrowej po 2020 roku[16]. Przewidziane instrumenty wsparcia skierowane do koordynatorów Krajowych Klastrów Kluczowych, które będą mogły ubiegać się o wsparcie w ramach konkursu do poddziałania 2.3.7 PO IR pn. Rozwój potencjału koordynatorów Krajowych Klastrów Kluczowych. Celem konkursu jest wsparcie działań zmierzających do rozszerzenia oferty koordynatorów Krajowych Klastrów Kluczowych o co najmniej jedną usługę w obszarach strategicznych, przewidzianych w ramach polityki klastrowej, w szczególności działań w zakresie cyfryzacji i transformacji cyfrowej, transformacji w kierunku przemysłu przyszłości (Przemysł 4.0), gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ), gospodarki niskoemisyjnej.

Samorząd Województwa również dostrzega korzyści jakie płyną z kooperacji pomiędzy przedsiębiorstwami, dlatego w Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030[17] opisał cel strategiczny, który dotyczy rozwoju klastrów:

→ **Cel strategiczny 2.** Wzmocnienie współpracy pomiędzy podmiotami Dolnośląskiego Systemu Innowacji.

→ **Cel operacyjny 2.2**. Wspieranie regionalnych sieci powiązań gospodarczych.

→ Działanie 2.2.1. Wspieranie działalności stowarzyszeń branżowych i klastrów poprzez dofinansowanie celowych przedsięwzięć realizujących polityki publiczne.

Ponadto Samorząd Województwa Dolnośląskiego w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030[18] wyodrębnił zadanie dotyczące rozwoju klastrów jako organizacji mających znaczny wpływ na stopień innowacyjności regionu:

→ **Cel strategiczny 1**. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu.

[16] Podsumowanie prac Grupy Roboczej ds. polityki klastrowej przy Ministerstwie Rozwoju, Pracy i Technologii, powołanej w lutym 2019 r.
[17] Uchwała nr 3270/VI/21 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 5 stycznia 2021 r.
[18] Uchwała nr L/1790/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

→ **Cel operacyjny 1.2.** Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki.

→ Przedsięwzięcia strategiczne (grupy zadań strategicznych) 1.2.2. Wspieranie przedsiębiorczości, rozwój usług otoczenia biznesu oraz rozwój sieci powiązań gospodarczych, w tym inicjatyw klastrowych.

Klastry realizują przedsięwzięcia mające ułatwić nawiązywanie oraz poszerzanie kontaktów między przedsiębiorcami, jednostkami naukowymi, instytucjami otoczenia biznesu oraz jednostkami samorządowymi. Powiązania kooperacyjne w formie klastrów stanowią dla dolnośląskich firm szansę na generowanie oraz wdrażanie nowych rozwiązań technologicznych czy organizacyjnych w sposób bardziej efektywny (niższym kosztem lub w szerszym zakresie) niż ma to miejsce w odniesieniu do samodzielnego opracowywania i wdrażania nowych rozwiązań. Wśród wyzwań rozwojowych klastrów można wyróżnić zapotrzebowanie podmiotów gospodarczych na: realizację projektów we współpracy z ośrodkami badawczymi, pomoc w pozyskaniu dofinansowania ze środków publicznych (zarówno krajowych jak i zagranicznych), szkolenia, konferencje, spotkania, czy pomoc w nawiązywaniu współpracy kooperacyjnej. Wśród zagrożeń, które mogący ograniczać ich rozwój można wymienić niski poziom innowacyjności, silną konkurencję krajową, pandemię, czy też zmniejszającą się dostępność pracowników na wszelkich stopniach wykwalifikowania. Do głównych barier rozwojowych zaliczyć należy również: niewystarczające zaplecze kadrowe, brak dyscypliny niektórych członków klastra odnośnie deklarowanych, a realizowanych wspólnych działań, słabe relacje z uczelniami. Mocną stroną klastrów są natomiast unikalne kompetencje, produkty usługi oraz ich występowanie w ramach Inteligentnych Specjalizacji Dolnego Śląska, które są istotnym czynnikiem rozwoju regionu.

7.3.5. Parki naukowe, przemysłowe i technologiczne

W województwie dolnośląskim działalność prowadzi 10 instytucji otoczenia biznesu (IOB), które zaliczają się do grupy parków technologicznych, naukowo-technologicznych oraz przemysłowych. Funkcjonują one w ośrodkach o znaczeniu co najmniej subregionalnym, we: Wrocławiu, Legnicy i Głogowie, a także w mniejszych miastach, takich jak: Nowa Ruda, Brzeg Dolny i Szczawno-Zdrój. Omawiane IOB są częścią nowoczesnej infrastruktury struktur gospodarczych XXI wieku. Tworzą one najbardziej zaawansowaną i kompleksową formę instytucjonalną aktywizacji rozwoju regionalnego. Ich podstawowym zadaniem jest stymulowanie wzrostu lokalnej gospodarki, poprzez wspieranie przedsiębiorczości, innowacyjności oraz dyfuzję technologii miedzy podmiotami w niej funkcjonującymi. Ponadto stanowią one jeden z podstawowych instrumentów polityki innowacyjnej, której celem jest podniesienie konkurencyjności polskiej gospodarki. W ten sposób polityka innowacyjna może odgrywać bardzo ważną rolę w procesie realnej konwergencji polskiej gospodarki względem wysokorozwiniętych krajów Unii Europejskiej. W dolnośląskich parkach technologicznych, naukowo-technologicznych i przemysłowych realizowane są liczne projekty w sferze innowacji i technologii. Miejsca do rozwoju znajdują tam startupy, przedsiębiorstwa z sektora MSP oraz duże, międzynarodowe firmy. Misją omawianych IOB na Dolnym Śląsku jest przede wszystkim tworzenie korzystnych warunków umożliwiających prowadzenie innowacyjnej działalności, wspieranie rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, aktywizowanie społeczności akademickiej i przedsiębiorców, inspirowanie i koordynowanie inicjatyw klastrowych. Szczegółowa charakterystyka parków naukowych, przemysłowych i technologicznych na Dolnym Śląsku przedstawiona została w diagnozie nr 1.

7.3.6. Uczelnie wyższe

Kluczowe znaczenie w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy ma sektor szkolnictwa wyższego. W procesie tworzenia innowacji ważną rolę odgrywa transfer wiedzy i technologii z uczelni i jednostek badawczo-naukowych do biznesu. Dlatego tak istotna jest współpraca na linii uczelnia-przedsiębiorstwo. Dolny Śląsk dysponuje bogatą bazą uczelni wyższych, które kształcą jedną z najwyższych liczb studentów w kraju. Jednym z głównych priorytetów omawianych szkół jest rozwój współpracy międzynarodowej, poprzez promocję uczelni, rozwój szans na wzbogacenie doświadczeń studentów, ustanawianie partnerstw oraz wspomaganie międzynarodowej współpracy naukowo-badawczej. Szczegółowa charakterystyka uczelni wyższych na Dolnym Śląsku przedstawiona została w diagnozie nr 1.

Spis map

Mapa 1. Oferty inwestycyjne Specjalnych Stref Ekonomicznych na Dolnym Śląsku [2021]. 15

Mapa 2. Branże reprezentowane przez klastry na Dolnym Śląsku [2021]. 16

Spis tabel

Tabela 1. Lokalizacja i obszar specjalnych stref ekonomicznych prowadzących działalność na Dolnym Śląsku [2019]. 10

Tabela 2. Specjalne Strefy Ekonomiczne na Dolnym Śląsku zgodnie z Ustawą z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych [stan na 31.12.2015, 2020]. 10

Tabela 3. Klastry wspierające inwestorów i przedsiębiorców na Dolnym Śląsku [2021]. 17

Tabela 4. Klastry energii wspierające inwestorów i przedsiębiorców na Dolnym Śląsku [2021]. 17